

## Lagutskottet

### Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av utsökningsbalken

#### INLEDNING

##### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av utsökningsbalken (RP 157/2020 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande.

##### *Sakkunniga*

Utskottet har hört (distanskontakt)

- regeringsråd Veikko Minkkinen, justitieministeriet
- riksfogde Juhani Toukola, Riksfogdeämbetet
- enhetsansvarig för ekonomi- och skuldrådgivningen Virva Sirén, ekonomi- och skuldrådgivningen i Helsingfors
- chefsjurist Antti Laitila, Finans Finland
- professor Tuula Linna.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Garantistiftelsen sr
- Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
- Företagarna i Finland rf
- professor Veli-Pekka Viljanen.

#### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om temporär ändring av utsökningsbalken. Lagen motsvarar till sitt innehåll lag 289/2020 om temporär ändring av utsökningsbalken. De temporära bestämmelserna i utsökningsbalken gäller lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten med anledning av covid-19-epidemin, och de ska enligt förslaget gälla till och med den 30 april 2021.

Lagen avses träda i kraft den 1 november 2020.

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

### UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

#### *Allmänt*

I början av maj 2020 trädde en temporär ändring (289/2020) av utsökningsbalken (705/2007) i kraft. Genom den temporära ändringen föreskrivs det om lindring och begränsning av utsökningsförfarandet och uppskov med verkställigheten med anledning av coronaepidemin (covid-19). Den temporära ändringen gäller till utgången av oktober 2020. Regeringen föreslår nu att giltighetstiden för den temporära lagen förlängs med sex månader, till och med den 30 april 2021. Innehållet i den nya temporära lagen motsvarar innehållet i den gällande temporära lagen. Genom att förlänga giltighetstiden vill man trygga enskilda personers och företags ekonomiska möjligheter att klara av de svårigheter som covid-19-epidemin orsakar (RP, s. 4).

Sammantaget sett anser lagutskottet att propositionen behövs och är lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med de anmärkningar och små lagtekniska ändringar som framgår nedan. Enligt uppgift har man också i andra länder försökt lindra de ekonomiska konsekvenserna av coronaepidemin. Varje land har anpassat åtgärderna och lagändringarna till sin lagstiftning och sitt insolvenssystem.

#### *Förlängd giltighetstid för den temporära lagen*

Under utfrågningarna i utskottet understödde de sakkunniga allmänt förslaget om att förlänga giltighetstiden för den temporära lagen. Man påpekade att enskilda personers och företags ekonomiska problem och betalningssvårigheter ger utslag i den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen och i utsökningsverksamheten med fördröjning. Till exempel började den ekonomiska rådgivningen och skuldrådgivningen och Garantistiftelsen först i slutet av sommaren kontaktas av personer som råkat i ekonomiska svårigheter på grund av covid-19-epidemin. Många företag och branscher kämpar fortfarande med sin ekonomi efter den första vågen av epidemin, och behovet av saneringsåtgärder väntas fortsätta långt in på nästa år. En annan sak som anses tala för en förlängning av giltighetstiden för den temporära lagen är att covid-19-epidemin nu åter förvärras.

Samtidigt motsatte sig en del av de sakkunniga en förlängning av giltighetstiden. De anser att det är problematiskt att det i olika krissituationer stiftas temporära lagar vars giltighet sedan förlängs, trots att lagarna i fråga har varit godtagbara i konstitutionellt hänseende uttryckligen för att de stiftats för en begränsad tid. Det framfördes också att det inte längre råder undantagsförhållanden i Finland och att vi inte i detta nu har några krisartade konsekvenser av epidemin. Ett annat problem anses vara att vi inte ens vet om det existerar någon kris i dag, utan bara kan utgå från antaganden. Man menade också att om giltighetstiden för temporära lagar förlängs utan tillräckliga grunder kan detta leda till att det blir praxis med tillfällig reglering.

Under behandlingen av propositionen bedömde lagutskottet också om det finns grunder för att förlänga giltighetstiden för den temporära lagen med sex månader. Utskottet har också bett en expert på statsrätt att bedöma om det finns författningsrättsliga oklarheter med propositionen och om lagutskottet därför bör begära utlåtande av grundlagsutskottet om den (38 § 2 mom. i riksdagens arbetsordning).

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

Enligt den expert på statsrätt som utskottet hörde innehåller lagförslaget inga sådana bestämmelser som skulle vara problematiska från grundlagssynpunkt, och lagutskottet behöver därför inte begära utlåtande av grundlagsutskottet. Statsrättsexperten bedömde den föreslagna regleringens förhållande till egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen. Experten ansåg att med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna kan syftet med regleringen, att trygga enskilda personers och företags ekonomiska möjligheter att klara av de svårigheter som covid-19-epidemin orsakar, anses som en godtagbar grund att i viss mån begränsa borgenärernas egendomsskydd. Genom den föreslagna regleringen tryggas bland annat gäldenärernas möjligheter att fortsätta sin näringsverksamhet och att överlag klara av de tillfälliga svårigheter som beror på att deras ekonomiska situation försvagats uttryckligen på grund av covid-19-epidemin och de undantagsförhållanden som berodde på den. I det avseendet kan regleringen härledas till det allmännas skyldighet att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses (GL 22 §) också under undantagsförhållanden.

Enligt experten på statsrätt är det relevant med avseende på begränsningens proportionalitet att regleringen inte i sig ingriper i borgenärernas och gäldenärernas rättsliga ställning, utan att den bara gäller verkställighet av borgenärernas rättigheter och anpassning av de gällande bestämmelserna om detta till det exceptionella ekonomiska läget, som beror på coronaepidemin. Dessutom är de innehållsliga ändringar som gjorts i de gällande bestämmelserna moderata och regleringen temporär. När man beaktar det gällande epidemiläget och det faktum att de ekonomiska konsekvenserna av epidemin kan komma med fördröjning, kan den föreslagna giltighetstiden på sex månader anses problemfri i författningsrättslig mening. Sammantaget anser den expert på statsrätt som utskottet hörde att den föreslagna regleringen inte kan anses vara oskälig för borgenärerna och att det inte heller finns några konstitutionella problem med avseende på egendomsskyddet.

Enligt den utfrågade experten på statsrätt är den föreslagna regleringen inte heller något problem med avseende på kravet på skyndsamhet i myndigheternas verksamhet i 21 § i grundlagen. Experten ansåg att trots att regleringen förlänger verkställighetstiden i vissa fall, handlar det om relativt begränsade förlängningar.

Lagutskottet konstaterar att giltighetstiden för den gällande temporära lagen begränsades till sex månader när lagen stiftades. Det berodde på att man då inte kunde förutspå hur länge covid-19-epidemin skulle pågå eller hurdana ekonomiska konsekvenser epidemin skulle ha och hur dessa skulle synas i utskökningsförfarandet. Det fanns inte heller något tillförlitligt underlag för konsekvensbedömningen, eftersom vi inte tidigare har upplevt någon motsvarande epidemi. Men redan då antog man att konsekvenserna av coronaepidemin skulle ge utslag i utskökningsverksamheten med en viss fördröjning. I ljuset av den utredning som utskottet nu har fått verkar det som att man hade rätt i det antagandet. När man beaktar att covid-19-epidemin, som började våren 2020, har haft betydande konsekvenser som fortfarande kan försvåra enskilda personers och företags ekonomiska situation, är det motiverat att förlänga giltighetstiden för den temporära lagen. I annat fall kan de ursprungliga syftena med lagen inte nås. Det bör också noteras att antalet smittfall orsakade av covid-19-epidemin på nytt har börjat öka nu under hösten. Således kan också den andra vågen av epidemin ha sådana konsekvenser för enskilda personers och företags ekonomi som kan ge utslag i utskökningsverksamheten med fördröjning. Även detta talar för en förlängning av giltighetstiden.

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

Utskottet anser inte att den förlängda giltighetstiden för den temporära lagen är oskälig för borgenärerna. Den temporära lagändringen medför inte ändringar i fordringarnas belopp, utan det handlar om att skjuta upp eller lindra fordringarna. Borgenärernas möjligheter att få betalning kan rentav förbättras när uppskoven och lindringarna inom utsökningen gör det lättare för näringsidkarna att fortsätta med sin affärsverksamhet.

Sammantaget sett anser lagutskottet att förlängningen av giltighetstiden för den temporära lagen med sex månader till och med den 30 april 2021 är motiverad och behövs och att förlängningen tidsmässigt har begränsats till det som är nödvändigt. Lagutskottet har dock en lagteknisk kommentar som gäller ett skrivfel i den finska versionen av lagförslagets ikraftträdandebestämmelse. Enligt bestämmelsen gäller lagen till och med den 30 april 2020. Lagutskottet föreslår därför att *ikraftträdandebestämmelsen* i lagförslaget ändras så att lagen gäller till och med den 30 april 2021. Den svenska lagtexten påverkas inte.

Utskottet konstaterar för tydlighetens skull att de lättnader och begränsningar i utsökningsförfarandet som den temporära lagen möjliggör måste grunda sig på covid-19-epidemin. Om de ekonomiska konsekvenserna av epidemin upphör tidigare eller om gäldenärens betalningssvårigheter inte beror på epidemin, kan det således inte uppstå en situation där den föreslagna temporära lagen ska tillämpas, med undantag av den förlängda betalningstiden (4 kap. 6 §).

Det går för närvarande inte att exakt förutse hur länge covid-19-epidemin kommer att pågå eller hur länge eller i vilken omfattning den kommer att påverka enskilda personers och företags ekonomi. Om situationen blir långvarig, är det viktigt att i god tid bedöma vilka medel som kan användas för att underlätta för utsökningsgäldenärerna.

### *Grunderna för att lindra och begränsa utsökningen*

Enligt skrivningen i den gällande temporära lagen ska de lättnader och begränsningar i utsökningsförfarandet som beror på coronaepidemin grunda sig på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den. Detta är både motiverat och konsekvent när man beaktar att det rådde undantagsförhållanden enligt beredskapslagen när den temporära lagen bereddes och trädde i kraft. Ekonomiska svårigheter ger utslag i utsökningsförfarandet med en viss fördröjning. Därför ansågs det inte ändamålsenligt att koppla giltighetstiden för den temporära ändringen av utsökningsbalken till giltighetstiden för begränsningarna under undantagsförhållandena (se RP 44/2020 rd, s. 11).

Undantagsförhållandena enligt beredskapslagen upphörde den 16 juni 2020, men enligt uppgifter till utskottet kan undantagsförhållanden ha konsekvenser för enskilda personers och företags ekonomiska situation ännu länge efter att de har upphört på det sätt som avses i beredskapslagen. Därför anser utskottet att det är lämpligt att de lättnader och begränsningar i utsökningsförfarandet som beror på coronaepidemin enligt skrivningen i bestämmelserna fortfarande ska grunda sig på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den.

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

### *Utsökningsverkets resurser*

Enligt uppgift har covid-19-epidemin än så länge haft rätt lindriga konsekvenser för utsökningsverksamheten. En orsak till detta antas vara att borgenärerna, till exempel Skatteförvaltningen, har haft en återhållsam linje i fråga om ansökningarna om utsökning. Utsökningen har också uppvisat fortsatt goda resultat. Men man har kunnat märka att en del förrättningar, till exempel omvandling av egendom i pengar, blivit långsammare, och handläggningstiderna har blivit något längre, vilket kan tyda på att antalet ärenden och ärendebalansen kommer att öka. Riksfogdeämbetet bedömer att det kan komma att behövas cirka 30—50 nya tjänster vid Utsökningsverket på grund av de längre handläggningstiderna, den sannolika ökningen av antalet ärenden och behandlingen av betalningsarrangemang.

Lagutskottet anser att det är nödvändigt att noga följa resursläget inom Utsökningsverket och att se till att resurserna räcker.

### FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

*Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 157/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)*

### *Utskottets ändringsförslag*

## Lag

### om temporär ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras temporärt i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 20 §, 3 kap. 21 §, 4 kap. 6, 51, 52 och 64 § samt 7 kap. 4 §, av dem 4 kap. 51 och 64 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 60/2018, som följer:

## **Betänkande LaUB 8/2020 rd**

### 1 kap.

#### **Allmänna bestämmelser**

##### 20 §

###### *Krav på öppenhet*

En utmätningsman ska med anledning av förfrågan och om utmätningsmannen observerar att situationen kräver det på eget initiativ underrätta gäldenären om dennes rätt att begära begränsning av utsökningsbeloppet samt vid behov ge parterna annan handledning i utsökningsärendet och information om verkställighetens skeden liksom om andra omständigheter av betydelse för parterna. Utmätningsmannen ska informera parterna om de bestämmelser om begränsning av verkställigheten som utfärdas med anledning av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den.

### 3 kap.

#### **Allmänna bestämmelser om förfarandet**

##### 21 §

###### *Krav på skyndsamt förfarande*

En verkställighetsförrättning ska genomföras och övriga verkställighetsåtgärder utföras utan onödigt dröjsmål. Verkställigheten får dock uppskjutas, om det kan anses vara i svarandens intresse, och uppskovet inte åsamkar sökanden särskild olägenhet. Det behov av förlängd tid som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den ska beaktas när verkställighetsåtgärder vidtas eller tidsfrister utsätts för dem som ansöker om utsökning eller för svarande. Om en tidsfrist har föreskrivits för förrättningen ska den iakttas.

### 4 kap.

#### **Utmätning**

##### 6 §

###### *Betalningstid*

Om gäldenären inte betalar sökandens fordran senast den dag som anges i betalningsuppmeningen, förrättas utmätning. Utmätningsmannen får dock på begäran ge gäldenären betalningstid, om gäldenären sannolikt betalar fordran efter att ha fått betalningstid. Betalningstid kan ges för högst sex månader, räknat från den i betalningsuppmeningen angivna betalningsdagen. Om gäldenären visar att sökanden har gett sitt medgivande kan längre betalningstid ges, dock inte längre

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

än tolv månader utan att ansökan förfaller. Vid behov får utmätningssmannen under betalningstiden förrätta säkerhetsutmätning.

Utmätningssmannen får inte utan sökandens samtycke ge betalningstid om indrivningen avser underhållsbidrag för barn.

Ett beslut om betalningstid får inte överklagas.

### 51 §

#### *Väsentligt nedsatt betalningsförmåga*

Om gäldenärens betalningsförmåga är väsentligt nedsatt på grund av sjukdom, arbetslöshet, underhållsbidrag som gäldenären betalar, tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, utmäts av lönen tills vidare eller under en viss tid ett mindre belopp än det regelmässiga beloppet.

### 52 §

#### *Grunderna för fria månader*

Efter att utmätningen av lön har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid, ska utmätningen avbrytas för en viss tid (fria månader), om

- 1) utmätningen har förrättats som inkomstgränsutmätning i enlighet med 4 kap. 49 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) gäldenärens nödvändiga boendekostnader eller andra levnadskostnader är höga i förhållande till det belopp som återstår efter utmätningen,
- 3) gäldenären har orsakats tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, eller
- 4) det finns någon annan särskild orsak till avbrott.

Fria månader kan likaså beviljas en gäldenär som fått tillfälliga betalningssvårigheter till följd av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den, trots att utmätningen inte har pågått oavbrutet eller nästan oavbrutet i ett års tid.

### 64 §

#### *Periodisk näringsinkomst för fysiska personer*

Är gäldenären en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ska fem sjättedelar av hans eller hennes periodiska näringsinkomst undantas från utmätningen. Gäldenären kan få behålla

1) mer än fem sjättedelar, om gäldenären därmed kan fortsätta med näringsverksamheten, om gäldenären har blivit näringsidkare efter en lång period av arbetslöshet eller om gäldenärens betalningsförmåga väsentligt har nedsatts av en tillfällig orsak som beror på covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller någon annan särskild orsak, eller

2) mindre än fem sjättedelar, om det kan anses skäligt med beaktande av gäldenärens förmögenhetsställning eller om gäldenären väsentligt har försummat betalningsskyldigheter i samband med näringsverksamheten.

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

Dessutom iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om skyddat belopp, förfarande samt betalningsplan och betalningsavtal vid utmätning av lön.

Stöd som en fysisk person får av ett offentligt samfund för sin näringsverksamhet utmäts i enlighet med 1 mom. Bestämmelser om förbud mot utmätning av vissa medel som beviljats för ett särskilt ändamål finns i 19 § 1 mom. 6 punkten.

### 7 kap.

## Verkställighet av andra skyldigheter än betalningsskyldighet

### 4 §

#### *Flyttningsdag*

Utmätningsmannen får inte utan vägande skäl sätta ut flyttningsdagen tidigare än en vecka eller senare än två veckor efter dagen för delgivningen av flyttningsuppmäningen. Flyttningsdagen kan skjutas upp, om detta inte medför avsevärd olägenhet för sökanden. Vräkningen ska dock verkställas inom fyra månader från det att ärendet anhängiggjordes, om det inte på grund av covid-19-epidemin eller de undantagsförhållanden som följer av den eller av någon annan särskilt vägande omständighet finns grundad anledning för ett längre uppskov. Med sökandens samtycke kan vräkningen utan att ansökan återgår skjutas upp högst tolv månader från anhängiggörandet. Utmätningens uppskovsbeslut får inte överklagas.

På sökandens yrkande ska den som vräks för hela uppskovstiden räknat från flyttningsdagen betala hyra till sökanden enligt tidigare villkor. Som villkor för uppskovet kan ställas att hyran för uppskovstiden betalas i förskott, om detta kan anses skäligt för den som vräks.

Om det är fråga om samlevnads upphörande enligt äktenskapslagen (234/1929) eller någon annan jämförbar vräkning, ska vräkningen verkställas så snart det skäligen är möjligt utan att en flyttningsdag sätts ut.

---

Denna lag träder i kraft den 2020 och gäller till och med den 30 april 2021.

Denna lag tillämpas också på sådana ärenden som avses i denna lag och som är anhängiga när lagen träder i kraft.

---

## Betänkande LaUB 8/2020 rd

Helsingfors 15.10.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Leena Meri saf  
vice ordförande Sandra Bergqvist sv  
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd  
medlem Hanna Huttunen cent  
medlem Saara Hyrkkö gröna  
medlem Pihla Keto-Huovinen saml  
medlem Antero Laukkanen kd  
medlem Matias Mäkynen sd  
medlem Jouni Ovaska cent  
medlem Mari Rantanen saf  
medlem Mirka Soinikoski gröna  
medlem Sebastian Tynkkynen saf  
medlem Paula Werning sd  
medlem Johannes Yrttiaho vänst  
ersättare Tuomas Kettunen cent  
ersättare Pauli Kiuru saml  
ersättare Kari Tolvanen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila  
utskottsråd Mikko Monto.